

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตาม
ภารกิจของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประจำปี พ.ศ. 2568
เอกสารประกอบการเปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์การประเมิน INTEGRITY AND TRANSPARENCY ASSESSMENT ข้อ O23

นายอนุชา วงศ์ไพบุลย์

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

555 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ ปตท.

ปตท. กำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการเพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายวิเคราะห์และทำความเข้าใจว่าความเสี่ยงนั้นส่งผลกระทบและมีโอกาสเกิดอย่างไร รวมทั้งพิจารณาระดับความรุนแรงของความเสี่ยงเพื่อพิจารณาการตอบสนองความเสี่ยงนั้นอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาจาก 2 มิติ คือ 1) มิติด้านโอกาสเกิด (Likelihood) 2) มิติด้านผลกระทบ (Impact) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มิติด้านโอกาสเกิด (Likelihood) ได้แก่ การประเมินความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่งในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ โดยพิจารณาจาก
 - การใช้สถิติหรือฐานข้อมูลในอดีต เช่น จำนวนครั้งของการเกิดเหตุการณ์จากข้อมูล 10 ปีย้อนหลัง จำนวนครั้งที่ผู้รับเหมาดำเนินการล่าช้า เป็นต้น
 - Availability Factor ของระบบหรือกระบวนการผลิต เช่น Plant Availability: 99% สามารถระบุโอกาสเกิดความเสี่ยงที่ทำให้ Plant ต้องหยุดการทำงานเท่ากับ 1% เป็นต้น
 - การใช้ข้อมูลหรือสถิติจากแหล่งข้อมูลภายนอก เช่น ข้อมูลของกลุ่มเทียบ หรือข้อมูลจากมาตรฐานสากล เป็นต้น
 - หากเป็นเหตุการณ์ใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นอาจพิจารณาโอกาสเกิดจากความน่าจะเป็นในอนาคต ทั้งนี้ เกณฑ์การวัดอาจอยู่ใน *เชิงปริมาณ* สำหรับความเสี่ยงที่มีข้อมูลตัวเลขมาใช้ในการวิเคราะห์ หรือใน *เชิงคุณภาพ* สำหรับความเสี่ยงที่ไม่สามารถระบุเป็นตัวเลขที่ชัดเจนได้
2. มิติด้านผลกระทบ (Impact) ได้แก่ การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางด้านการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน ซึ่งพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของกลุ่มธุรกิจ สายงานสนับสนุน และหน่วยปฏิบัติงาน โดยกำหนดระดับความรุนแรงสูงสุด (4 รุนแรง) จากผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กลุ่มธุรกิจ สายงานสนับสนุน และหน่วยปฏิบัติงาน ไม่สามารถยอมรับได้ และกำหนดระดับความรุนแรงต่ำสุด (1 น้อย) จากผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กลุ่มธุรกิจ สายงานสนับสนุน และหน่วยปฏิบัติงาน สามารถยอมรับได้ สำหรับระดับความรุนแรงปานกลาง (2 ปานกลาง) และความรุนแรงสูง (3 สูง) พิจารณาให้มีช่วงห่างสอดคล้องกับระดับความรุนแรง 4 รุนแรง และ 1 น้อย

ตารางเกณฑ์การประเมินระดับความรุนแรงของโอกาสเกิด (Likelihood Assessment Criteria)

	ระดับความรุนแรง			
	4 รุนแรง	3 สูง	2 ปานกลาง	1 น้อย
● เชิงปริมาณ	> 20%	> 10% ถึง 20%	> 5% ถึง 10%	≤ 5%
● เชิงคุณภาพ	มีโอกาสเกิดสูงมาก	มีโอกาสเกิดสูง	มีโอกาสเกิดน้อย	แทบไม่มีโอกาสในการเกิด
● เชิงคุณภาพ ในกรณีประเมินความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย	โอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน/ทุกสัปดาห์	โอกาสเกิดขึ้นไม่มากทุกเดือน/ทุกไตรมาส	โอกาสเกิดขึ้นไม่เกินปีละ 1 ครั้ง (Annually)	โอกาสเกิดขึ้น 1 ครั้ง ในระยะเวลา 3-5 ปี

ตารางเกณฑ์การประเมินระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact Assessment Criteria)

	ระดับความรุนแรง			
	4 รุนแรง	3 สูง	2 ปานกลาง	1 น้อย
ผลกระทบด้านการเงิน				
● กำไรสุทธิต่ำกว่าเป้าหมาย	> 5% หรือสูงกว่า 4,000 ล้านบาท	> 2.5% ถึง 5% หรือสูงกว่า 2,000 ถึง 4,000 ล้านบาท	> 1.25% ถึง 2.5% หรือสูงกว่า 1,000 ถึง 2,000 ล้านบาท	≤ 1.25% หรือน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 ล้านบาท
● รายได้ต่ำกว่าเป้าหมาย	> 0.5% หรือสูงกว่า 12,000 ล้านบาท	> 0.25% ถึง 0.5% หรือสูงกว่า 6,000 ถึง 12,000 ล้านบาท	> 0.125% ถึง 0.25% หรือสูงกว่า 3,000 ถึง 6,000 ล้านบาท	≤ 0.125% หรือน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 ล้านบาท

	ระดับความรุนแรง			
	4 รุนแรง	3 สูง	2 ปานกลาง	1 น้อย
● ค่าใช้จ่ายสูงกว่าเป้าหมาย	> 5% หรือสูงกว่า 3,000 ล้านบาท	> 2.5% ถึง 5% หรือสูงกว่า 1,400 ถึง 3,000 ล้านบาท	> 1.25% ถึง 2.5% หรือสูงกว่า 700 ถึง 1,400 ล้านบาท	≤ 1.25% หรือน้อยกว่าหรือเท่ากับ 700 ล้านบาท
ผลกระทบด้านกระบวนการธุรกิจและการปฏิบัติการ				
● ประสิทธิภาพของกระบวนการของ ปตท.	กระบวนการหลักไม่เกิดประสิทธิผล	กระบวนการหลักไม่มีประสิทธิภาพ	กระบวนการที่ไม่ใช่กระบวนการหลักไม่เกิดประสิทธิผล หรือกระบวนการหลักได้รับผลกระทบบางส่วน	กระบวนการที่ไม่ใช่กระบวนการหลักไม่มีประสิทธิภาพโดยกระบวนการหลักไม่มีผลกระทบ
● ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจที่มีผลกระทบต่อเป้าหมายองค์กร	ไม่มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายธุรกิจ (NI against Plan)	ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจไม่เพียงพอโดยที่ ● แผนงานประจำปีไม่บรรลุเป้าหมาย ● และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายธุรกิจ (NI against Plan)	ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจไม่เพียงพอโดยที่ ● แผนงานประจำปีบรรลุเป้าหมาย ● แต่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายธุรกิจ (NI against Plan)	-

	ระดับความรุนแรง			
	4 รุนแรง	3 สูง	2 ปานกลาง	1 น้อย
● ผลผลิตหรือบริการของ ปตท.	ไม่สามารถผลิต/ส่งมอบ ผลิตภัณฑ์หรือบริการหลัก	ผลิตภัณฑ์หรือบริการหลัก ไม่มีคุณภาพตามข้อกำหนด	ไม่สามารถผลิต/ส่งมอบ ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ไม่ใช่ ผลิตภัณฑ์หรือบริการหลัก	ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ไม่ใช่ ผลิตภัณฑ์หรือบริการหลักไม่มี คุณภาพตามข้อกำหนด
● การปฏิบัติตามกฎหมาย	โทษอาญาจำคุก ผู้แทนนิติบุคคล	โทษอาญาจำคุก ผู้กระทำ	ปรับไม่เกิน 2 ล้านบาท	ไม่มีโทษทางอาญา และไม่มี โทษปรับ
	เพิกถอนใบอนุญาต	ต้องหยุดปฏิบัติงานชั่วคราว		
	โทษปรับ มากกว่า 5 ล้านบาทขึ้นไป	โทษปรับ มากกว่า 2 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 5 ล้านบาท		
	ความผิดเกี่ยวกับการทุจริต	-		
● ความพึงพอใจของลูกค้า/คู่ค้า	ลูกค้า/คู่ค้าฟ้องร้อง ปตท.	ลูกค้า/คู่ค้าแสดงความไม่ พอใจผ่านสื่อต่าง ๆ	ลูกค้า/คู่ค้าร้องเรียนกลับมาที่ ปตท.	ลูกค้า/คู่ค้าแสดงความไม่พอใจ กลับมาที่ ปตท.
● ชีวิตและความปลอดภัยของ พนักงาน (Safety & Healthy)	อุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงานที่ ทำให้เสียชีวิต หรือ ทุพพลภาพถาวร	อุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงาน ที่ทำให้หยุดงานตั้งแต่ 1 วัน ขึ้นไป	อุบัติเหตุจากการทำงานที่ทำให้ ถูกจำกัดลักษณะการทำงานหรือ ได้รับการรักษาทางการแพทย์	อุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงาน ที่ทำให้ต้องเข้ารับ การปฐมพยาบาล

	ระดับความรุนแรง			
	4 รุนแรง	3 สูง	2 ปานกลาง	1 น้อย
● ความพึงพอใจของพนักงาน	พนักงานไม่พึงพอใจในระดับรุนแรง เช่น นัดหยุดงานหรือลาออกเป็นจำนวนมาก	พนักงานไม่พึงพอใจอย่างมาก เช่น เกิดการประท้วง	พนักงานไม่พึงพอใจในระดับปานกลาง เช่น เกิดการเสียขวัญและกำลังใจในการทำงาน	พนักงานไม่พึงพอใจเล็กน้อย เช่น กระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานเล็กน้อย
ผลกระทบด้านภาพลักษณ์ ปตท. ต่อผู้ถือหุ้น				
● การขึ้นเครื่องหมายหุ้น ปตท. โดยตลาดหลักทรัพย์ฯ	หุ้น ปตท. ถูกขึ้นเครื่องหมาย SP	หุ้น ปตท. ถูกขึ้นเครื่องหมาย H	หุ้น ปตท. ถูกขึ้นเครื่องหมาย NP	-
● การเทขายหุ้นโดยนักลงทุน	หุ้น ปตท. ถูกเทขายจากนักลงทุนรายใหญ่ สถาบัน กองทุนเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง	หุ้น ปตท. ถูกเทขายจากนักลงทุนรายใหญ่ สถาบัน กองทุนอย่างต่อเนื่อง	นักลงทุนรายใหญ่ สถาบัน กองทุนขายหุ้น ปตท. เล็กน้อย	นักลงทุนรายใหญ่ สถาบัน กองทุนไม่ซื้อหุ้น ปตท.
ผลกระทบด้านภาพลักษณ์ ปตท. ต่อสาธารณะ				
● การโจมตีผ่านสื่อต่าง ๆ	เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ปตท. และได้รับความสนใจในสื่อวงกว้าง	เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ปตท. และมีแนวโน้มที่จะมีการแชร์ Viral ใน Social Media	● Complaint จุดประสงค์ให้ดำเนินการแก้ไขหรือตอบสนองและมีแนวโน้มออก social media แต่ไม่รุนแรง	Complaint เรื่องทั่วไปและไม่รุนแรง จุดประสงค์คือแจ้งเพื่อทราบ ซึ่งสามารถ Handle โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

	ระดับความรุนแรง			
	4 รุนแรง	3 สูง	2 ปานกลาง	1 น้อย
			Complaint ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอาจส่งผลกระทบต่อในเชิงกฎหมาย	
การต่อต้านจากชุมชน	มีผลกระทบรุนแรงต่อชุมชนเป็นบริเวณกว้าง หรือหน่วยงานของรัฐต้องเข้าดำเนินการแก้ไข	มีผลกระทบต่อชุมชนรอบสถานประกอบการ/โรงงาน และต้องใช้เวลาในการแก้ไข	มีผลกระทบต่อชุมชนรอบสถานประกอบการ/โรงงาน และแก้ไขได้ในระยะเวลานั้น	มีผลกระทบต่อชุมชนรอบสถานประกอบการ/โรงงาน เล็กน้อย
ข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฟ้องร้องปตท.	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความไม่พอใจผ่านสื่อหลัก	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความไม่พอใจ ร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรมาที่ ปตท.	ทำให้เกิดความไม่พอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเล็กน้อย แต่ยังบริหารจัดการได้

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตและคอร์รัปชัน (Fraud risk evaluation)

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตและคอร์รัปชันเป็นการพิจารณาผลกระทบและโอกาสเกิดมาจัดลำดับความสำคัญในการตอบสนองและติดตามความเสี่ยงลงในแผนภาพความเสี่ยง ดังนี้

แผนภาพความเสี่ยง (Risk Map)

ตารางประเมินความเสี่ยง (Risk Matrix)		ระดับโอกาสเกิด (Likelihood)			
		1 น้อย	2 ปานกลาง	3 สูง	4 สูงมาก
ระดับผลกระทบ (Impact)	4 รุนแรง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
	3 สูง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
	2 ปานกลาง	สูง	สูง	สูง	สูง
	1 น้อย	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง

ระดับความเสี่ยง

	ปานกลาง
	สูง
	สูงมาก

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประจำปี พ.ศ. 2568

(1) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

ปตท. ขอชี้แจงว่า ปตท. ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติหรืออนุญาต เนื่องจาก ปตท. ไม่มีการกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

(2) การใช้อำนาจตามกฎหมายหรือการให้บริการตามภารกิจ (กระบวนการบริหารงานขายและพัฒนาตลาดลูกค้าราชการและรัฐวิสาหกิจ)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
1. การจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ได้แก่ น้ำมันใส น้ำมัน เตา แอลพีจี น้ำมัน อากาศยาน น้ำมันหล่อลื่น ให้กับ ลูกค้าราชการและ รัฐวิสาหกิจ	1.1 ผู้จัดการเขตการขาย ปตท. อาจรับสินบน จากลูกค้าราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อให้ ส่วนลดราคาผลิตภัณฑ์มากกว่าลูกค้ารายอื่น โดยผู้จัดการเขตการขาย ปตท. จะได้รับส่วน แบ่งจากส่วนลดราคาขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าว	1	2	2 (สูง)	• ปตท. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่กำหนดให้คณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานทุกคนของ ปตท. ต้องไม่ให้หรือรับสินบน รวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับเจ้าหน้าที่รัฐและภาคเอกชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นการจูงใจ ทำให้มีอิทธิพล หรือให้ได้มาซึ่งประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการผู้บริหารและพนักงานต้องลงนามรับทราบและถือปฏิบัติ • ปตท. มีการกำหนดราคาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม โดยมีวิธีการดังนี้ - การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมประเภทน้ำมันใส (น้ำมันเบนซินและดีเซล) ให้กับลูกค้าราชการและรัฐวิสาหกิจใช้สูตรราคาที่มีการอ้างอิงราคาขายปลีกหน้าสถานีบริการหักส่วนลดที่เท่ากันให้กับลูกค้าเกือบทั้งหมดยกเว้นลูกค้าที่มีสัญญาระยะยาว ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก - การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมประเภทน้ำมันเตาและแอลพีจี ใช้สูตรราคาที่มีการอ้างอิงราคาประกาศจากสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงานหักส่วนลดที่เท่ากันให้กับลูกค้าทั้งหมด	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					- การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมประเภทอากาศยานและหล่อลื่นจะมีการจำหน่ายตามใบประกาศราคาซึ่งลูกค้าทุกรายจะได้ราคาจำหน่ายเดียวกัน • ปตท. มีขั้นตอนในการขออนุมัติราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารตามกรอบกำไรทุกครั้ง โดยผู้จัดการเขตการขายไม่สามารถกำหนดราคาจำหน่ายได้เอง • ปตท. พัฒนาระบบ Digital เพื่อรองรับการอนุมัติราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่าน SAP ซึ่งจากเดิมเป็นการขออนุมัติผ่านเอกสารมาเป็นการอนุมัติผ่านระบบ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและป้องกันการเสนอราคาไม่ถูกต้อง • กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานสรุปการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นประจำวัน เพื่อตรวจสอบรายการที่อาจมีความผิดปกติ เช่น การเสนอราคาขายไม่ถูกต้อง หรือไม่สอดคล้องกับที่ผู้บริหารได้อนุมัติ • กำหนดให้มีการประชุม PPP & PTTOR Performance (PPP Meeting) โดยมีผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่บริหารความร่วมมือกลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย (พรป.) เป็นประธาน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานด้านการขาย ความเสี่ยงคู่ค้า งานวิศวกรรม และแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อปิดความเสี่ยง รวมถึงประเด็นปัญหา	

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					ต่างๆจากการขายเป็นประจำทุกเดือน เช่น การแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ โดยให้ผู้รับผิดชอบชี้แจงสาเหตุที่เกิดขึ้น • ปตท. กำหนดให้มีการตรวจสอบกระบวนการบริหารงานขายและพัฒนาตลาดลูกค้าราชการและรัฐวิสาหกิจโดยสำนักตรวจสอบภายในตามรอบระยะเวลาที่กำหนด • ปตท. มีผู้ตรวจสอบบัญชีจากภายนอกทำการสุ่มตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขายตั้งแต่การอนุมัติราคาจำหน่าย การเสนอราคาจำหน่าย ลูกค้าออกไปสั่งซื้อน้ำมัน การส่งมอบน้ำมัน และเอกสารใบกำกับภาษี/ใบแจ้งหนี้ค่าน้ำมัน • กำหนดให้มีมาตรการและช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริต การทุจริตต่อหน้าที่ การประพฤติมิชอบ และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบองค์กร โดยผู้ร้องเรียนสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางระบบแจ้งเบาะแสการทุจริตในเว็บไซต์ www.pttplc.com จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึง pttvoice@pttplc.com และจดหมายถึงผู้บริหารระดับสูง ประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบ และกรรมการบริษัท เป็นต้น	
2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ราชการและรัฐวิสาหกิจ	2.1 รูปแบบที่ 1: การบริจาคเงินให้กับหน่วยราชการ ผู้จัดการเขตการขาย ปตท. อาจรับสินบนจากลูกค้าเพื่อโอนเงินค่าบริจาคเข้าบัญชี	1	2	2 (สูง)	• ปตท. กำหนดให้ผู้บริหารระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไปของสายงานบริหารความร่วมมือกลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย (พรป.) ดำเนินการส่งมอบเงินบริจาคให้กับผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
ซึ่งมีการดำเนินการ 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) การบริจาคเงินให้กับหน่วยราชการ 2) การมอบของชำร่วยหรือของที่ระลึกในวาระโอกาสสำคัญต่างๆ 3) การเลี้ยงรับรอง	ส่วนตัวของลูกค้า ไม่ใช่บัญชีของหน่วยราชการที่ขอรับการบริจาค				ราชการที่ขอรับการบริจาค โดยมีภาพถ่ายป้ายสัญลักษณ์การบริจาคเป็นหลักฐานเพื่อเป็นการยืนยันว่า ปตท. บริจาคให้กับโครงการหรือกิจกรรมตามที่ลูกค้าขอรับการสนับสนุนเงินบริจาคจริง • ปตท. มีขั้นตอนในการขออนุมัติจากผู้มีอำนาจเพื่อการกุศลหรือบริจาค โดยกำหนดกรอบวงเงินตามข้อกำหนดทางการเงิน โดยเมื่อได้รับอนุมัติและส่งมอบเงินบริจาคเรียบร้อยแล้ว ผู้รับผิดชอบของปตท. ต้องเรียกใบสำคัญแสดงการรับเงินหรือหนังสือขอบคุณจากหน่วยงานที่ได้รับการบริจาคเพื่อให้ผู้มีอำนาจของฝั่งผู้รับบริจาคได้ยืนยันว่ามีการรับสิ่งของหรือเงินไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการกุศลจริง	
	2.2 รูปแบบที่ 2: การมอบของชำร่วยหรือของที่ระลึกในวาระโอกาสสำคัญต่างๆ ผู้จัดการเขตการขาย ปตท. อาจทุจริตชักยอกของชำร่วยหรือของที่ระลึกไปจำหน่ายหรือใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่ได้นำไปมอบให้ลูกค้าจริงตามที่แจ้งไว้	1	1	1 (ปานกลาง)	• ปตท. กำหนดให้ผู้ที่ไม่ได้มีหน้าที่จัดหาของชำร่วยหรือของที่ระลึกเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุล และผู้รับผิดชอบควบคุมทรัพย์สินต้องมีการสอบถามเหตุผลและตรวจสอบความสมเหตุสมผลของการเบิกของชำร่วยหรือของที่ระลึกทุกครั้ง และมีการจัดทำบันทึกการขายการเบิกจ่ายสิ่งของส่งเสริมการขาย โดยระบุอย่างชัดเจนว่ามีการมอบของสิ่งใดให้กับลูกค้าในวันที่เท่าไร และเนื่องในวาระโอกาสใด รวมทั้งมีการสุ่มเช็คจากผู้จัดการส่วนบริหารตลาดรัฐผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (ผจ.ตร.) ในโอกาสเยี่ยมชมลูกค้าโดยสอบถามเกี่ยวกับของชำร่วยหรือของที่ระลึกที่ได้รับเพื่อให้มั่นใจได้ว่าลูกค้าได้รับสิ่งของจริง	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					มีการสื่อสารและเน้นย้ำในที่ประชุมส่วนบริหารตลาดรัฐผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเป็นประจำทุกเดือนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการส่งมอบของชำร่วยหรือของที่ระลึกให้กับลูกค้าต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน และห้ามเบิกไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	
	2.3 รูปแบบที่ 3: การเลี้ยงรับรอง ผู้จัดการเขตการขาย ปตท. อาจทุจริตนำใบเสร็จรับเงินค่าอาหารและเครื่องดื่มมาปิดเรื่องเบิกจ่ายเป็นการเลี้ยงรับรองลูกค้า หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจโดยทำเอกสารการปิดเรื่องอันเป็นเท็จซึ่งระบุชื่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้ไปร่วมงานเลี้ยงรับรองจริง	1	2	2 (สูง)	- ปตท. มีขั้นตอนในการขออนุมัติจากผู้มีอำนาจเพื่ออนุมัติเงินค่ารับรอง ตามข้อกำหนดทางการเงิน โดยผู้จัดการเขตการขายต้องทำการขออนุมัติเงินค่ารับรองซึ่งต้องมีรายชื่อลูกค้าผู้ถูกรับรอง รายชื่อพนักงาน ปตท. ที่ร่วมรับรองและวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงรับรองลูกค้าอย่างครบถ้วนต่อผู้มีอำนาจในการอนุมัติตามวงเงินก่อนดำเนินการรับรองลูกค้า - ปตท. กำหนดให้ในการปิดเรื่องภายหลังจากการเลี้ยงรับรองลูกค้าแล้ว ต้องนำเอกสารใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีมาดำเนินการในระบบเบิกค่าใช้จ่ายผ่านเว็บ (e-Expense) เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบและข้อกำหนดการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งหน่วยงานบัญชี ปตท. จะมีการตรวจสอบเรื่องที่เบิกจ่ายกรณีที่มีข้อสงสัยในเอกสารการเบิกจ่าย - ปตท. มีกระบวนการสอบทานการเลี้ยงรับรองลูกค้า โดยผู้บริหารสายงานความร่วมมือกลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย (พรป.) กำหนดให้ต้องแนบรูปถ่ายของผู้รับรองและลูกค้าเพื่อเป็นหลักฐาน	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					ยืนยันให้กับผู้บริหารได้รับทราบและเป็นการตรวจสอบว่าผู้จัดการ เขตการชายได้ทำการเลี้ยงรับรองลูกค้าจริง	
3.การลงทุนอุปกรณ์/สิ่ง ปลูกสร้างในพื้นที่ของ ลูกค้าราชการและ รัฐวิสาหกิจเพื่อใช้ สำหรับรับ/ เก็บ/จ่าย ผลิตภัณฑ์ของ ปตท.	3.1 คณะกรรมการตรวจรับของโครงการอาจ รับสินบนโดยเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับเหมาใน การตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามสัญญาหรือไม่ เป็นไปตามขอบเขตงานและข้อกำหนด (TOR) หรือเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณสมบัติไม่ เป็นไปตาม TOR	1	2	2 (สูง)	• คณะกรรมการตรวจรับ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยการจัดหาและจำหน่ายสินค้าเชิงพาณิชย์ พ.ศ. 2566 เรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจรับสินค้า • กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับดำเนินการตรวจรับงานผ่านระบบ Digital Procurement ซึ่งเป็นระบบบันทึกที่ใช้สำหรับวางบิลของคู่ค้าในขั้นตอนการส่งมอบ เพื่อให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องตามข้อกำหนดของ ปตท. • กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของ ปตท. และผู้รับเหมา ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Procedure) อย่างเคร่งครัดเป็นกลาง และเป็นไปตามมาตรฐานสากล ตามกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เพื่อให้การตรวจรับมอองงานมีความถูกต้องครบถ้วน และเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา • ผู้บริหารที่เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจัดหา กำกับดูแลให้คณะกรรมการตรวจรับปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด • คณะกรรมการจัดหาและคณะกรรมการตรวจรับ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในนโยบายจัดหา ระเบียบ ข้อกำหนดด้านการจัดหารวมถึงมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					จัดหาและคณะกรรมการตรวจรับอย่างครบถ้วนชัดเจน เพื่อให้สามารถกำกับ ควบคุม และตรวจรับงานเป็นไปตามระเบียบ และหลักเกณฑ์การตรวจรับงานของ ปตท. • คณะกรรมการจัดหา และคณะกรรมการตรวจรับ ต้องเข้ารับการอบรมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักรู้ถึงความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจัดหา คณะกรรมการตรวจรับ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดหาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงต้องเข้าอบรมหลักสูตร E-learning ในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้พนักงานสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงเวลา เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดหาเชิงพาณิชย์ เป็นต้น • ปตท. นำระบบสารสนเทศเพื่อการตรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง (Continuous Control Monitoring and Auditing System) หรือ CCMS มาใช้ในการตรวจสอบเพื่อช่วยกลั่นกรองและติดตามความผิดปกติที่เกิดกับกระบวนการต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและชำระเงิน (Procure-to-Pay) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในระบบ ERP ซึ่งเป็นระบบงานหลักของ ปตท. ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายในเชิงป้องกัน และเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อให้สามารถสอบทานรายการที่ผิดปกติในระบบสารสนเทศได้ตลอดเวลา โดยมีการนำผลการตรวจสอบจากระบบ CCMS มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการ	

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					จัดทำรายงานความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของพนักงาน เพื่อสอบทานถึงความเกี่ยวข้องระหว่างคู่ค้าและพนักงานเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตภายในองค์กร กำหนดให้มีการตรวจสอบและกำกับการลงทุนอุปกรณ์ สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ของลูกค้าราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อใช้สำหรับ รับ เก็บ จ่าย ผลิตภัณฑ์ของ ปตท. โดยผู้รับผิดชอบมีหน้าที่รายงานต่อคณะกรรมการกำกับการลงทุน (DSIM) เป็นประจำทุกไตรมาส เพื่อกำกับติดตามการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้ลงทุนไป	

(3) การจัดซื้อจัดจ้าง (โครงการระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกจากบางปะกงไปโรงไฟฟ้าพระนครใต้)

เนื่องจากโครงการระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกจากบางปะกงไปโรงไฟฟ้าพระนครใต้ เป็นโครงการลงทุนที่มีมูลค่าสูง ทาง ปตท. จึงเลือกประเมินความเสี่ยงการทุจริตในโครงการดังกล่าว ซึ่งโครงการได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2564 โดยผ่านขั้นตอนการจัดทำคำขอจัดหา การจัดทำ TOR การกำหนดราคากลาง การคัดเลือกผู้รับจ้าง การวางหลักประกันสัญญา การออกใบสั่งจ้าง และการจัดทำสัญญา เป็นต้น ซึ่งได้ดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างครบถ้วนแล้ว ส่วนในปี 2568 อยู่ในขั้นตอนการปฏิบัติงานตามขอบเขตงานที่กำหนด ดังนั้น ปตท. จึงพิจารณาประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี พ.ศ. 2568 และการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ตามขอบเขตงานดังกล่าว

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
1.การก่อสร้าง	1.1 ผู้รับเหมาของโครงการอาจรับสินบนจากบริษัทผู้ค้าที่มีความเกี่ยวข้อง หรือพวกพ้อง เพื่อให้ผู้รับเหมาของโครงการเลือกใช้วัสดุหรืออุปกรณ์สำหรับการก่อสร้างของตน ซึ่งอาจไม่มีคุณภาพและคุณสมบัติไม่ตรงตามข้อกำหนดทางด้านเทคนิคที่กำหนดไว้ในสัญญา เช่น เบอร์และมาตรฐานของสายไฟฟ้าไม่ถูกต้อง อิฐ หิน หรือประเภทของปูนที่ใช้ไม่ได้ขนาดหรือมีคุณสมบัติไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะส่งผลต่อคุณภาพของโครงสร้างที่ไม่สมบูรณ์ ความปลอดภัย ความคงทน และอายุใช้งาน เป็นต้น	1	4	4 (สูงมาก)	• ปตท. กำหนดให้ผู้รับเหมาต้องปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติอย่างยั่งยืนของผู้ค้า ปตท. (PTT Suppliers Sustainable Code of Conduct) ที่ได้ลงนามในข้อตกลงตั้งแต่ขั้นตอนการประมูล โดยมีสาระสำคัญส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใสเป็นธรรม และไม่มีการเอื้อประโยชน์กับผู้ค้ารายหนึ่งรายใด • กำหนดให้ผู้บริหาร พนักงาน บริษัทที่ปรึกษา และผู้รับเหมา ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเคร่งครัด เป็นกลาง และเป็นไปตามมาตรฐานสากลตามกระบวนการดำเนินงานของโครงการ • ปตท. ได้กำหนดคุณลักษณะของวัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องใช้สำหรับโครงการนี้ในข้อกำหนดทางเทคนิค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารกำหนดขอบเขตงานและเครื่องหมายการค้าของวัสดุอุปกรณ์ที่ผ่าน	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					คุณสมบัติมาตรฐานเบื้องต้นใน Approved Equipment and Material List ซึ่งผู้รับเหมาทุกรายทราบตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอราคา และสามารถสอบราคาได้ตั้งแต่ช่วงประมูล และผู้รับเหมาทุกรายต้องลงนามรับทราบเงื่อนไขดังกล่าว รวมถึงผู้รับเหมาจะต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์โดยเลือกจากรายการ Approved Equipment and Material List ที่กำหนด เพื่อป้องกันผู้รับเหมาเลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่ไม่ตรงตามคุณสมบัติหรือข้อกำหนดทางเทคนิคตามเอกสารขอบเขตงาน - กำหนดให้ผู้บริหารพนักงาน และบริษัทที่ปรึกษาทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติของวัสดุอุปกรณ์ของงานก่อสร้างที่ผู้รับเหมาจะดำเนินการจัดซื้อเพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้างของโครงการ โดยต้องเป็นไปตามคุณสมบัติและข้อกำหนดทางด้านเทคนิคที่กำหนดไว้ในสัญญา - ปดท. ได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมโครงการ ตรวจสอบการออกแบบและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ติดตามความก้าวหน้าตลอดระยะเวลาของโครงการ รวมถึงการจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้า และปัญหาอุปสรรคของโครงการ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถให้ความคิดเห็นและดำเนินการแก้ไขปัญหาคือความเสี่ยงที่อาจจะขึ้นได้อย่างทันท่วงทีก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการตรวจรับงาน	

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
	1.2 ผู้บริหารและพนักงานของโครงการอาจรับสินบนจากเจ้าของที่ดิน หรือใช้อำนาจหน้าที่ของตนสั่งการให้ผู้รับเหมาจัดซื้อหรือจัดหาที่ดินสำหรับเป็นพื้นที่ก่อสร้างโดยให้จัดหาหรือจัดซื้อที่ดินที่ตนเองหรือพวกพ้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง	1	4	4 (สูงมาก)	• ปตท. กำหนดให้ผู้รับเหมาต้องปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติอย่างยั่งยืนของผู้ค้า ปตท. (PTT Suppliers Sustainable Code of Conduct) ที่ได้ลงนามในข้อตกลงตั้งแต่ขั้นตอนการประมูล โดยมีสาระสำคัญส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใสเป็นธรรม และไม่มี การเอื้อประโยชน์กับผู้ค้ารายหนึ่งรายใด • ปตท. กำหนดมาตรการป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และกำหนดให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคนต้องจัดทำรายงานความขัดแย้งทางผลประโยชน์ประจำปี และเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์เกิดขึ้น โดยผู้บริหาร และพนักงานทุกคนต้องเปิดเผยรายการที่สงสัยว่าตนเองหรือญาติที่มีความเกี่ยวข้องในครอบครัวมีผลประโยชน์ที่ขัดกันกับผลประโยชน์ของ ปตท. โดยหากพบรายการที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับ ปตท. ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งการให้บุคคลนั้นถอนตัวออกจากกระบวนการดังกล่าว ซึ่งผู้บริหารและพนักงานของโครงการต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว • ปตท. กำหนดกระบวนการรับแจ้งเรื่องร้องเรียนและการแจ้งเบาะแสการทุจริต การทุจริตต่อหน้าที่ การประพฤติมิชอบ และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบองค์กร สื่อความให้ผู้บริหาร พนักงาน ผู้รับเหมา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกบริษัท เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์ทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ สามารถ	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					แจ้งเรื่องมายัง ปตท. เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยทันที รวมถึงดำเนินการลงโทษผ่านกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลหากพนักงานกระทำความผิด - กำหนดให้ผู้บริหาร โครงการทำหน้าที่กำกับดูแลและสอดส่องการปฏิบัติงานของพนักงาน และผู้รับเหมาอย่างใกล้ชิด - กำหนดให้การจัดซื้อหรือจัดหาที่ดินสำหรับเป็นพื้นที่ก่อสร้าง จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม โปรงไซและเป็นธรรม รวมถึงพิจารณาตามเกณฑ์การกำหนดราคาอ้างอิงตามราคาประเมินที่ได้รับจากบริษัทผู้ประเมินราคาที่ดินที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ และคัดเลือกแปลงที่ดินสำหรับใช้เป็นพื้นที่ก่อสร้างผ่านกระบวนการคัดเลือกที่กำหนด โดยคณะกรรมการจัดหาพัสดุ และต้องนำเสนอขออนุมัติจากผู้มีอำนาจ ตามขั้นตอนระบุไว้ในข้อกำหนดของ ปตท. อย่างเคร่งครัด	
2.การขอใบอนุญาต	2.1 ผู้บริหารและพนักงานของโครงการ หรือผู้รับเหมาของโครงการอาจให้สินบน ของขวัญ ของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ตามกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งใบอนุญาตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างโครงการ	1	4	4 (สูงมาก)	ปตท. กำหนด นโยบายและแนวปฏิบัติต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่กำหนดให้ คณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานทุกคน ต้องไม่ให้หรือรับสินบน รวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือภาคเอกชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นการจูงใจ ทำให้มีอิทธิพล หรือให้ได้มาซึ่ง	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					ประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการผู้บริหารและพนักงานต้องลงนามรับทราบและถือปฏิบัติ - กำหนดให้บริษัทที่ปรึกษาของโครงการ ผู้บริหารและพนักงานต้องดำเนินการจัดทำรายการใบอนุญาตต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับช่วงก่อสร้าง ช่วงดำเนินการ และก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานในการขอใบอนุญาตต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้นก่อนเริ่มดำเนินงาน เพื่อป้องกันการเร่งรัดที่จะนำไปสู่การให้สินบนต่อเจ้าหน้าที่รัฐ - กำหนดให้หน่วยงานส่วนบริหารการประกอบกิจการ ฝ่ายสนับสนุนโครงการ (บก.สกล.) ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการขอใบอนุญาตต่าง ๆ ต่อเจ้าหน้าที่รัฐ โดยยึดถือขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและโปร่งใส รวมถึงสอบทานเอกสารการเบิกจ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตโดยต้องเป็นไปตามระเบียบและข้อกำหนดด้วยเรื่องบัญชีและการเงิน - สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามระเบียบข้อกำหนด แนวปฏิบัติต่าง ๆ รวมไปถึงนโยบายต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน และคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ - กำหนดให้มีมาตรการและช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริต การทุจริตต่อหน้าที่ การประพฤติมิชอบ และการ	

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบองค์กร โดยผู้ร้องเรียนสามารถ แจ้งเรื่องร้องเรียนผ่านผู้บริหารของโครงการโดยตรง หรือผ่าน ช่องทางระบบแจ้งเบาะแสการทุจริตในเว็บไซต์ www.pttplc.com จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึง pttvoice@pttplc.com และจดหมายถึง ผู้บริหารระดับสูง ประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบ และกรรมการบริษัท เป็นต้น	
3.การบริหารจัดการ สัญญา	3.1 คณะกรรมการตรวจรับงานของโครงการ อาจรับสินบนโดยการเอื้อประโยชน์ให้กับ ผู้รับเหมาในการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขในสัญญา เช่น การปรับลดขอบเขตงาน การปรับเปลี่ยนคุณลักษณะของวัสดุอุปกรณ์ และการขยายระยะเวลาดำเนินงานในสัญญา โดยไม่มีเหตุผลอันควร เป็นต้น	1	4	4 (สูง มาก)	• ปดท. กำหนดระเบียบและข้อกำหนดการจัดหาเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็น กรอบในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้าง บริหารสัญญา รวมถึงการ เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสัญญา • ผู้บริหารและพนักงาน และบริษัทที่ปรึกษาจะดำเนินการพิจารณา และตรวจสอบรายละเอียดเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงแก้ไขขอบเขต งานของสัญญาให้เหมาะสม ถูกต้อง ครบถ้วน และสอดคล้องตาม ขอบเขตงานที่เปลี่ยนแปลงไปก่อนนำเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อขอ อนุมัติการแก้ไขสัญญา • กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับของโครงการมาจากหลาย หน่วยงาน เพื่อให้สามารถพิจารณารายละเอียดเงื่อนไขการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขขอบเขตงานของสัญญาได้อย่างถูกต้องและ ถ่วงดุลกันได้ • กำหนดให้โครงการฯ ต้องรายงานตามสายบังคับบัญชา และเสนอ ขออนุมัติตามระเบียบและข้อกำหนดการจัดหาเชิงพาณิชย์	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					- กำหนดให้การแก้ไขสัญญาต้องผ่านการตรวจสอบและให้ความเห็นจากสำนักที่ปรึกษากฎหมายของ ปตท. โดยการดำเนินการดังกล่าวต้องไม่ขัดกับกฎหมาย ระเบียบ ปตท. และเป็นไปตามสัญญาของโครงการฯ - กำหนดให้มีมาตรการและช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนและแจ้งเบาะแสการทุจริต การทุจริตต่อหน้าที่ การประพฤติมิชอบ และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบองค์กร โดยผู้ร้องเรียนสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนผ่านผู้บริหารของโครงการโดยตรง หรือผ่านช่องทางระบบแจ้งเบาะแสการทุจริตในเว็บไซต์ www.pttplc.com จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึง pttvoice@pttplc.com และจดหมายถึงผู้บริหารระดับสูง ประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบ และกรรมการบริษัท เป็นต้น	
4.การตรวจรับงาน	4.1 คณะกรรมการตรวจรับงานของโครงการอาจรับสินบนโดยการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับเหมาในการตรวจรับงานที่ไม่เป็นไปตามสัญญา ไม่เป็นไปตามขอบเขตงาน ไม่เป็นไปตามคุณสมบัติของวัสดุอุปกรณ์ ไม่เป็นไปตามที่กำหนด หรือผู้รับเหมาซึ่งดำเนินการไม่ครบถ้วนตามขอบเขตงานที่กำหนดในสัญญา	1	4	4 (สูงมาก)	- กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับดำเนินการตรวจรับงานผ่านระบบ Digital Procurement ซึ่งเป็นระบบบันทึกที่ใช้สำหรับวางบิลของคู่ค้าในขั้นตอนการส่งมอบ เพื่อให้กระบวนการตรวจรับงานเป็นไปอย่างถูกต้อง และสอดคล้องตามขอบเขตงานและข้อกำหนดของ ปตท. - กำหนดให้ผู้รับเหมาต้องปฏิบัติตามสัญญาของโครงการ เพื่อให้การตรวจรับมอบงานมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญา	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					- กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับของโครงการมาจากหลายหน่วยงาน เพื่อให้สามารถตรวจรับงานได้อย่างถูกต้องและถ่วงดุลกัน - กำหนดให้ผู้บริหาร พนักงาน และบริษัทที่ปรึกษาในการบริหารงานก่อสร้าง ติดตามความก้าวหน้า และตรวจสอบผลการดำเนินงานก่อสร้างให้เป็นไปตามขอบเขตงาน และเงื่อนไขของสัญญาตั้งแต่เริ่มต้นจนดำเนินงานโครงการแล้วเสร็จ - ผู้บริหารที่เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจัดหา กำกับดูแลให้คณะกรรมการตรวจรับปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด - คณะกรรมการจัดหาและคณะกรรมการตรวจรับ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายจัดหา ระเบียบ ข้อกำหนดการจัดหา รวมถึงมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจัดหาและคณะกรรมการตรวจรับอย่างครบถ้วนชัดเจน เพื่อให้สามารถกำกับควบคุม และตรวจรับงาน ให้เป็นไปตามเงื่อนไขในสัญญา และระเบียบ หลักเกณฑ์การตรวจรับงานของ ปตท. - คณะกรรมการจัดหาและคณะกรรมการตรวจรับ ต้องเข้ารับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักรู้ถึงความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจัดหา คณะกรรมการตรวจรับ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดหาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงต้องเข้าอบรมหลักสูตร E-Learning ในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้	

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
					พนักงานสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงเวลา เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดหาเชิงพาณิชย์ เป็นต้น • ปดท. กำหนดให้สำนักตรวจสอบภายในพิจารณาเข้าตรวจสอบการดำเนินงานโครงการที่มีการใช้งบประมาณสูง ตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบภายในขององค์กร เพื่อให้มีความมั่นใจว่าโครงการได้ดำเนินงานถูกต้อง ครบถ้วน และโปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ และข้อกำหนด รวมถึงขอบเขตงานที่กำหนดในสัญญา	

(4) การบริหารงานบุคคล กระบวนการสรรหาพนักงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
1.การขออนุมัติสรรหา ผู้บังคับบัญชาระดับ ผู้จัดการส่วน, ผู้จัดการ ฝ่าย ตลอดจนถึงผู้ช่วย กรรมการผู้จัดการใหญ่ ของหน่วยงานที่มี ตำแหน่งว่างและ ต้องการสรรหา กรอก รายละเอียดความ รับผิดชอบ ระดับและ คุณสมบัติ ของ ตำแหน่งที่ต้องการสรร หาผ่านระบบ e- Recruitment	1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดรายละเอียด คุณสมบัติและหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของ ตำแหน่งงาน อาจมีการระบุคุณสมบัติ เฉพาะเจาะจงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง ของตนเอง หรืออาจรับสินบนจากผู้สมัคร	1	1	1 (ปาน กลาง)	• ปดท. กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่ขอสรรหากำหนด รายละเอียดคุณสมบัติผู้สมัครให้สอดคล้องกับหน้าที่ความ รับผิดชอบหลักของตำแหน่งงานที่ต้องการสรรหาและตรงตาม functional description ของหน่วยงานผ่านระบบ e-Recruitment ตามลำดับขั้นเริ่มต้นจากผู้จัดการส่วนกำหนดรายละเอียดข้อมูลการ สรรหาและคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการ ผู้จัดการฝ่ายเป็นผู้พิจารณาให้ ความเห็นชอบไปจนถึงผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สายงานเป็น ผู้อนุมัติการสรรหา	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68
2.การสรรหาพนักงาน ภายใน หน่วยงานขอ อนุมัติการสรรหาใน ระบบ e-Recruitment	2.1 คณะกรรมการสรรหาและคัดเลือก หรือผู้มี อำนาจอนุมัติ รวมถึง พนักงานส่วนสรรหาและ คัดเลือก (Recruiter) อาจรับสินบน หรือมี ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้สมัคร ทำให้ผล	1	1	1 (ปาน กลาง)	• ปดท. กำหนดให้คณะกรรมการคัดเลือกและสัมภาษณ์ผู้สมัคร จะต้องประกอบไปด้วยพนักงานระดับผู้บังคับบัญชาของตำแหน่ง งานที่ขอสรรหาจนถึงระดับผู้จัดการฝ่าย หรือผู้ช่วยกรรมการ	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
ตามลำดับชั้นโดยผ่านความเห็นชอบจากผู้จัดการฝ่าย เพื่อส่งให้หน่วยงานบริหารทรัพยากรบุคคล ตรวจสอบความถูกต้อง และต้องได้รับอนุมัติจากผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่	การพิจารณา ในกระบวนการสรรหาและคัดเลือก ได้บุคลากรที่ไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามตำแหน่งงาน				ผู้จัดการใหญ่ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณสมบัติของตำแหน่งงาน • ปตท. กำหนดให้คณะกรรมการสัมภาษณ์จะต้องไม่เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันกับผู้สมัคร ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส (ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย) พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน บุตร หรือ บุตรบุญธรรม • ปตท. กำหนดลำดับชั้นในการอนุมัติการย้ายพนักงานภายในผ่านระบบ e-Recruitment โดยมติในการสรรหาและคัดเลือกผู้สมัครภายในจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ของสายงาน และได้รับอนุมัติจากกรรมการผู้จัดการใหญ่ฯ	
3.การสรรหาบุคลากรภายนอก ในกรณีไม่มีผู้สมัครภายในสมัครเข้ามา หรือหน่วยงานพิจารณาแล้วว่าไม่มีผู้สมัครภายในเหมาะสมกับตำแหน่งงาน สามารถแจ้งความประสงค์ในการสรรหาภายนอกได้	3.1 พนักงานส่วนสรรหาและคัดเลือก (Recruiter) อาจจะได้รับคำสั่งให้พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ผู้บริหารฝากมาแต่คุณสมบัติไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงานหรือไม่มีตำแหน่งเปิดรับ 3.2 คณะกรรมการสรรหาและคัดเลือกหรือผู้มีอำนาจอนุมัติ รวมถึง พนักงานส่วนสรรหาและคัดเลือก (Recruiter) อาจรับสินบน หรือมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้สมัคร ทำให้ผล	1	2	2 (สูง)	• การสรรหาพนักงานแต่ละตำแหน่ง ต้องมีตำแหน่งว่าง และเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ของ ปตท. ในแต่ละปีเพื่อรองรับภารกิจของธุรกิจ โดยยึดถือระบบคุณธรรม และความโปร่งใส • การแต่งตั้ง โยกย้ายพนักงานลงโครงสร้างตามแผนอัตรากำลัง หากไม่มีพนักงานภายในสายงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม หน่วยงานสามารถพิจารณาขอสรรหาบุคลากรภายนอกผ่านระบบ e-Recruitment	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68
		1	2	2 (สูง)	• ปตท. กำหนดให้คณะกรรมการคัดเลือกและสัมภาษณ์ผู้สมัครจะต้องประกอบไปด้วยพนักงานระดับผู้บังคับบัญชาของตำแหน่งงานที่ขอสรรหา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณสมบัติของตำแหน่งงาน	1 ม.ค.- 31 ธ.ค. 68

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง (ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต)	ระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) (L x I)			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต)	ระยะเวลา ดำเนินการ
		Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score		
	การพิจารณาในกระบวนการสรรหาและคัดเลือกได้บุคคลากรที่ไม่มีความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงานและองค์กร				• ปตท. กำหนดให้คณะกรรมการสัมภาษณ์จะต้องไม่เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันกับผู้สมัคร ได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส (ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย) พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน บุตร หรือ บุตรบุญธรรม • ปตท. กำหนดลำดับขั้นในการอนุมัติการจ้างลูกจ้างทดลองงานผ่านระบบ e-Recruitment โดยมติในการสรรหาและคัดเลือกผู้สมัครภายนอกจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ของสายงาน และได้รับอนุมัติจากรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ฯ • ปตท. มีกระบวนการในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครไปยังมหาวิทยาลัยที่ผู้สมัครอ้างอิงทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งดำเนินการโดยบุคคลที่ 3	